

APEL PUBLIC privind necesitatea elaborării unui plan integrat de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru următorii patru ani

Organizațiile semnatare fac apel către Guvernul Republicii Moldova de a lua măsuri necesare pentru demararea procedurilor necesare pentru elaborarea unui plan integrat de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru următorii patru ani.

În cadrul Declarației de la Viena, adoptată în 1993, Conferința Mondială pentru Drepturile Omului a recomandat statelor să ia în considerație elaborarea unor planuri de acțiuni în vederea perfecționării promovării drepturilor omului.

Ca efect, începînd cu 2004 Republica Moldova și-a integrat acțiunile orientate spre perfecționarea cadrului de promovare a drepturilor omului în două Planuri Naționale pentru Drepturile omului, respectiv pentru anii 2004-2008 și 2011-2014.

Implementarea, monitorizarea și evaluarea celor două planuri de acțiuni s-a încheiat în 2015, respectiv pînă la moment nu au fost luate măsuri în vederea elaborării unui nou document de politici care ar aborda comprehensiv problemele de drepturile omului pentru următoarea perioadă de timp.

La 25 septembrie 2015, statele membre ale Națiunilor Unite au adoptat „Agenda 2030” pentru Dezvoltare Durabilă cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă stînd la baza acesteia. „Agenda 2030” presupune asumarea angajamentului din partea tuturor statelor și a altor actori de a lucra împreună pentru

a atinge dezvoltare economică, socială și de mediu durabilă și incluzivă. De asemenea, „Agenda 2030” tinde de a asigura posibilitatea pentru toți, femei și bărbați, băieți și fete, generația tânără și generații viitoare pentru a-și asigura valorificarea potențialului în demnitate și egalitate și într-un mediu sănătos. „Agenda 2030” urmează a fi implementată într-o manieră coerentă cu dreptul internațional, inclusiv dreptul internațional de drepturile omului, în particular obligațiile statului de a eradica sărăcia, înlătura inegalitățile, pune capăt discriminării și de a nu lăsa pe nimeni în urmă.

În toamna anului 2016 Republica Moldova urmează să fie supusă Revizuirii Periodice Universale, iar recomandările de rigoare în vederea asigurării respectării drepturilor omului au fost deja reflectate în rapoartele alternative ale societății civile de către Consiliul ONU pentru drepturile omului și urmează a fi înaintate statului de membrii acestuia. Asociația Obștească „Centrul de Informare în Domeniul Drepturilor Omului” a efectuat o sistematizare a recomandărilor și este dispus să le expedieze părților interesate de încorporarea lor într-un document de politici.

Având în vedere cele trei instrumente de creare a politicilor de dezvoltare și de drepturile omului, se impune necesitatea de a elabora un plan integrat de acțiuni care ar incumba atât angajamentele în conformitate cu „Agenda 2030” cât și obligațiunile de drepturile omului ale statului.

Organizațiile semnatare încurajează Guvernul să adopte un document comprehensiv, incluziv și centrat pe drepturile omului, cât și pe obiectivele de dezvoltare durabilă în vederea asigurării respectării drepturilor fundamentale cât și a ridicării nivelului de trai, îmbunătățirii indicatorilor economici și sociali. Pentru a fi efective și durabile în timp, activitățile actorilor implicați în procesul de respectare, promovare și implementare a drepturilor omului urmează a fi obiecte ale monitorizării și evaluării impactului. Din aceste

considerente, este absolut imperios elaborarea unui mecanism centralizat de monitorizare și evaluare internă a modului în care este implementat documentul de politici. Or, anume lipsa unui astfel de mecanism a constituit una dintre criticile de bază ale procesului de implementare a precedentelor planuri naționale de acțiuni în domeniul drepturilor omului. În acest context, considerăm oportun să fie luată în considerare crearea unei unități/structuri responsabilă de monitorizarea și evaluarea implementării viitorului document orientat pe planificarea acțiunilor pentru promovarea drepturilor omului.

În lumina celor expuse, organizațiile societății civile după cum urmează:

1. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (contact@crjm.org, 022 843 601);
2. Amnesty International Moldova (director@amnesty.md, 83-58-08);
3. Centrul de Informații „GENDERDOC-M” (info@gdm.md, 022 288 861);
4. ASPDI „DOR” ([060 059 991](tel:060059991))
5. Asociația pentru Democratie Participativă ADEPT (adept@e-democracy.md, 022 213 494)
6. Asociația Promo-LEX (info@promolex.md, 022 450 024);
7. Coaliția Nediscriminare (nediscriminare@gmail.com, 022 210 709);
8. A.O. HomoDiversus (info@homodiversus.org, 060 995 888);
9. Centrul de Informare în Domeniul Drepturilor Omului (director@cido.org.md, 068 219 393).

Solicită Guvernului Republicii Moldova:

1. Crearea unui grup de lucru mixt format din instituțiile de stat relevante și a reprezentanților societății civile în vederea elaborării unui plan integrat de acțiuni în domeniul drepturilor omului;
2. Integrarea în planul de acțiuni pentru drepturilor omului în mod congruent a obiectivelor de dezvoltare

durabilă și a obligațiilor privind respectarea drepturilor omului asumate în cadrul EPU;

3. Construirea Planului național în jurul indicatorilor de impact și nu a celor de proces;
  4. Organizarea în mod transparent a procesului de elaborare a planului cu consultări ale societății civile;
  5. Crearea unei unități/structuri responsabilă de monitorizarea și evaluarea implementării planului de acțiuni.
-

Avocați și juriști au fost instruiți despre specificul lucrului cu persoanele din grupurile cu risc sporit de infectare

În perioada 24-26 iunie 2016, Promo-LEX a organizat training-

ul pentru avocați și juriști privind acordarea asistenței juridice calificate în cazurile de încălcare a drepturilor persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare.

Participanții la instruire au fost familiarizați cu specificul problemelor cu care se confruntă persoanele din grupurile cu risc sporit de infectare. De asemenea, în detalii a fost discutate standardele internaționale și cadrul legal național, relevante în domeniul drepturilor acestui grup de persoane. Avocații și juriștii au mai fost informați și despre cadrul național legal cu privire la droguri și alte medicamente sau substanțe cu efect psihotrop, dar și aspectele medicale legate de consumul de droguri.

Discriminarea persoanelor din grupurile cu risc sporit de infectare, a fost un alt subiect al training-ului. Pe lângă aspectele teoretice despre conceptul discriminării, formele de discriminare sau criteriile protejate, au fost analizate și discutate mai multe cazuri discriminarea pe criteriu de sănătate, HIV, dar și altele.

Având în vedere specificul lucrului cu persoanele din grupurile cu risc sporit de infectare, formatorii au atrasă atenția asupra modului de gestionare a cauzelor ce implică persoane din acest grup și acordarea asistenței juridice calificate în cazurile penale cu implicarea utilizatorilor de droguri.

Avocații Promo-LEX, formatori în cadrul training-ului au împărtășit experiența Asociației în domeniul litigării strategice, cum identificăm astfel de cazuri și care este importanța acestora.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Promo-LEX în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor Grupurilor cu risc sporit de infectare din RM”, proiect implementat cu suportul Programului Sănătate Publică al [Fundației Soros-Moldova](#).

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc,
Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 060280980, Tel/Fax (+373 22)
450024, e-mail: pr@promolex.md

---

26 Iunie 2016 – Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii

La 26 iunie este marcată Ziua Internațională ONU pentru susținerea victimelor torturii. Este ziua, când Convenția ONU împotriva torturii și a altor tratamente crude, inumane sau/și degradante, unul dintre instrumentele-cheie în combaterea torturii, a intrat în vigoare, în 1987.

De Ziua Internațională a ONU de susținere a victimelor torturii, constatăm cu îngrijorare că autoritățile RM nu și-au învățat lecția „toleranței zero” față de actele și infracțiunile de tortură, nici lecția evenimentelor din aprilie 2009, nici ulterioarele recomandări din multiple condamnări a R. Moldova la CtEDO cu privire la art.3 CEDO privind tortura și tratamentele inumane și degradante. Autoritățile continuă să ignore toate documentele naționale și internaționale la care este parte, privind ne-toleranța față de actele de tortură și tratament inuman și degradant.

Cerem autorităților RM, o dată în plus, să-și îndeplinească toate angajamentele asumate potrivit art. 3 al **Convenției Europene a Drepturilor Omului**, conform căruia „*nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante*”, precum și prevederile **Convenției ONU împotriva**

torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, inclusiv a Protocolului de la Istanbul prin care nu se tolerează nici o formă de impunitate a torționarilor față de atragerea lor la răspundere penală, prin care se prescrie înlăturarea oricăror condiții inumane și degradante din cadrul instituțiilor penitenciare, precum și anchetarea promptă și eficientă a alegațiilor de tortură sau rele tratamente, fapt foarte actual în RM. ONG-urile din domeniu își exprimă îngrijorarea privind situația cu privire la fenomenul torturii și a victimelor.

Amnesty International Moldova subliniază necesitatea urgentă de a crea cât mai rapid un Mecanism eficient Național de Prevenire a alegațiilor de Tortură, în cadrul oficiului Avocatului Poporului, care va monitoriza și preveni din interior evoluția lucrurilor cu privire la cauzele de tratament inuman și degradant din RM.

Directorul executiv al organizației, **dna Cristina Pereteatcu** a accentuat: "Deși fenomenul torturii este ocazional abordat de instituțiile statului, iar existența acestuia este deseori mușamalizată de cei care aplică tortură, prezența acestuia nu poate fi ignorată. Ca moștenitori ai unui sistem de investigație sovietic, în continuare suntem sesizați privitor la aplicarea torturii și tratamentului inuman și degradant în locurile de detenție. Inexistența unui Mecanism de Prevenire a Torturii în cadrul oficiului Ombudsmanului încurajează acțiunile de tortură și sfidează importanța acestui organ independent de prevenire a torturii și tratamentului inuman și degradant. Nici un Plan de Acțiuni pentru Drepturile Omului elaborat de către Statul Republica Moldova nu oferă remedii victimelor torturii, astfel ignorând valoarea și demnitatea acestora ca cetățeni cu drepturi depline. Solicităm guvernului să aloce fonduri atât pentru prevenirea acestui fenomen odios cât și pentru susținerea persoanelor care au fost supuse torturii și necesită ajutor pe termen lung din partea organizațiilor specializate."

"De ce trebuie să investim în victimele torturii?" În opinia Dnei Ludmila Popovici, Directoare la **Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”**: *"Deoarece ei au acest drept, consfințit prin art. 14 al Convenției ONU împotriva torturii. 2) Deoarece **impactul torturii** este catastrofic pentru o persoana aparte, dar și pentru familia sa, pentru comunitate și pentru țară. 3) Deoarece **reabilitarea victimelor** ne oferă nouă tuturor șansa să dovedim că în țara noastră există **Democrație, Justiție, Dreptate și Adevăr**. Lista argumentelor pro-victime poate fi nesfârșită, dar în Moldova supraviețuitorii sunt discriminați, reduși la tăcere, abandonați de instituțiile statului, forțați să plece din țară, dacă nu pot rezista presiunilor, impunității, injustiției și indiferenței. Reabilitarea ar trebui să vizeze și să restabilească, în măsura în care este posibil, independența victimelor; capacitatea lor fizică, mentală, socială și profesională; integrarea completă și participarea activă în societate. Iar pentru aceasta, victimele au nevoie de sprijin. În acest context, noi, Echipa RCTV Memoria, facem apel la toate instituțiile de stat relevante, la reprezentanțele instituțiilor internaționale în Moldova, la societatea civilă și profesioniștii din diferite domenii – să se unim în sprijinul sutelor și miilor de oameni din întreaga țară, care au fost victime ale torturii și a celor care sunt încă torturați și astăzi, inclusiv în regiunea transnistreană. Ei au nevoie de noi. Iar noi avem nevoie de ei, pentru a face un front comun împotriva acestui fenomen distructiv și pentru susținerea victimelor".*

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), în persoana consilierului juridic **d-lui Ion Guzun** a accentuat, că *"Parlamentul Republicii Moldova promovează Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor. Adoptarea acestei legi este o necesitate acută atât pentru victime, cât și pentru agresor. Sperăm ca pe viitor statul să fie mai responsabil, dar societatea să contribuie ca această lege să fie implementată în mod adecvat – infracțiunile trebuie să fie*

prevenite, astfel încât n societate să avem mai puține victime ale violenței domestice, ale torturii, relelor tratamente etc, iar agresorii sau potențialii agresori să fie tratați în mod corespunzător.”

Asociația Promo-LEX prin avocatul său, **dl Vadim Vieru** menționează, că ”tortura și relele tratamente aplicate de angajații organelor de drept din RM continuă să constituie unul dintre cele mai grave flageluri ale societății, deoarece aceste acțiuni produc urmări negative pentru victime. În 2015 au fost atestate multiple încălcări ale dreptului garantat de art.3 din CEDO. Chiar dacă autoritățile au elaborat o serie de acte normative strategice menite să redreseze situația, implementarea acestora lasă de dorit. Deseori, procurorii au refuzat să pornească urmăriri penale în cauze în care existența leziunilor corporale era aparent confirmată, se creează impresia tergiversării pornirii urmăririi penale pe cauze de tortură. De asemenea, multiplele cazuri de aplicare a torturii în regiunea transnistreană trebuie să trezească îngrijorarea întregii societăți de pe ambele maluri ale Nistrului, dar și atenția mecanismelor internaționale de monitorizare. Autoritățile trebuie să continue eforturile de implementare a proiectelor de construcție și reconstrucție a penitenciarelor.”

Centrul de Informare în domeniul Drepturilor Omului (CIDO) prin intermediul dnei **Olesea Perean**, expertă în domeniul DO, subliniază că, tortura și relele tratamente constituie una dintre cele mai grave violări ale dreptului omului iar acordarea remediilor efective pentru victimele torturii constituie o obligație de bază a statului. Nu doar crearea de mecanisme de prevenție a torturii este necesară pentru a asigura respectarea drepturilor omului, dar și respectarea dreptului victimelor la reabilitare comprehensivă pentru diminuarea prejudiciului cauzat. Acordarea de sprijin și de remedii adecvate pentru victimele actelor de tortură și rele tratamente, formează corpul de obligații ale statului în

acest domeniu. Constatăm cu regret faptul că Republica Moldova are restanțe la capitolul implementării art. 14 al UNCAT, dar și a Comentariile Generale N3 ale CAT, din decembrie 2012. Victimele actelor de tortură și relelor tratamente care au urmat evenimentele din 7 aprilie 2009, dar și în numeroasele cazuri individuale raportate de persoanele care au fost supuse torturi în timpul aflării lor în custodia statului, sunt în continuare ignorate și discriminate.

Organizații semnatare:

1. Amnesty International Moldova;
2. Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”;
3. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM);
4. Asociația Promo-LEX;
5. Centrul de Informare în domeniul Drepturilor Omului (CIDO).

Raport – “DE LA VORBE LA FAPTE Combaterea discriminării și inegalității în Moldova”

La 20
iunie
2016,
Equal
Rights
Trust și
Asociația
Promo-LEX
au lansat
Raportul
"DE LA
VORBE LA

FAPTE Combaterea discriminării și inegalității în Moldova".
Evenimentul integral poate fi urmărit [aici](#).

Scopul acestui raport este de a prezenta și a analiza cazurile de discriminare și inegalitate în Moldova și de a recomanda anumiți pași, meniți să combată discriminarea și să promoveze egalitatea. Autorii raportului au examinat probleme recunoscute privind drepturile omului, încercând în același timp să aducă în lumină anumite tipare de discriminare.

Alexandru Postica, Directorul Programului Drepturile Omului din cadrul Asociației Promo-LEX a subliniat: „Raportul este o reflectare a realităților din țară la capitolul discriminare și inegalitate. Din păcate, acest fenomen este prezent în Moldova și afectează un număr mare al populației: femei, persoane cu dizabilități, minorități rasiale, etnice, lingvistice, comunitatea LGBT, persoanele în etate, persoanele infectate cu HIV și TB, precum și alții. Formele discriminării în Moldova sunt multiple, unele mai evidente, altele mai ascunse și mai puțin sesizabile, dar care produc efecte negative asupra calității vieții a mii de persoane.”

“Sperăm că prin acest efort vom aduce ceva distinct și complementar față de alte publicații similare și anume o imagine comprehensivă în ceea ce privește asigurarea dreptului la egalitate și nediscriminare în Moldova. Concluziile și

recomandările raportului sunt bazate pe analiza cazurilor reale de discriminare combinate cu examinarea exhaustivă a legislației și politicilor naționale, inclusiv din perspectiva obligațiilor asumate la nivel internațional”, a menționat **Jim Fitzgerald, Director de Advocacy**, Equal Rights Trust.

„Acest Raport este important mai ales din perspectiva monitorizării implementării legislației antidiscriminare. Pentru a obține rezultate pozitive în prevenirea și combaterea discriminării este necesară implicarea atât a autorităților publice, cât și a societății civile, prin desfășurarea activităților proactive: susținerea victimelor discriminării, monitorizarea implementării politicilor publice, desfășurarea campaniilor de sensibilizare sau a acțiunilor de instruire comune” susține **Olga Bulmaga**, Șefa Aparatului administrativ din cadrul Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

Una din principalele concluzii ale Raportului se referă la discrepanța dintre legislația din domeniu și prevederile împotriva discriminării și realitatea din Moldova, în special acțiunile autorităților în implementarea acestor prevederi legale.

Raportul conține o serie de recomandări, printre care consolidarea angajamentelor internaționale cu privire la egalitate, reforma constituțională și legislativă în domeniu, aplicarea legislației cu privire la asigurarea egalității și a altor legi menite să interzică discriminarea. De asemenea, recomandările vizează implementarea politicilor naționale și educația în domeniul egalității.

Raportul în varianta electronică este disponibil [aici](#).

Evenimentul a fost organizat în cadrul Proiectului „*Consolidarea capacităților societății civile din Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană, în combaterea discriminării prin intermediul acțiunilor de*

advocacy". Proiectul este implementat de Equal Rights Trust și Asociația Promo-LEX și finanțat de Uniunea Europeană.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 069637849, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: pr@promolex.md

---

Practica contenciosului electoral a fost discutată în cadrul unui atelier de lucru

Constatările și concluziile preliminare ale Studiului Promo-LEX despre practica contenciosului electoral în Moldova au fost discutate în cadrul unui atelier de lucru la 17 iunie 2016. La eveniment au participat reprezentanții Curții Supreme de Justiție, Curții de Apel, Comisiei Electorale Centrale, Centrului de Instruire Continuă în domeniul Electoral, dar și alți actori implicați în procesul de examinare contestațiilor depuse de către concurenții electorali.

Autorii Studiului au identificat probleme la capitolul aplicării neuniforme a legislației în ceea ce privește confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor. Astfel mai multe instanțe de judecată au constatat faptul că, unii dintre judecători nu s-au expus asupra validării listei supleanților în funcția de consilieri locali.

O altă problemă ține de evidența cauzelor electorale, în special în cazul instanțelor de apel. Cauzele au fost înregistrate în registrul general de evidență a cauzelor de contencios doar în format electronic. Acest mod de evidență face dificilă o studiere aprofundată a cauzelor de contencios

electoral, deoarece motoarele de căutare deseori nu oferă o imagine completă a statisticilor.

Unul din aspectele pozitive menționate în cadrul discuțiilor este faptul că Regulamentul CEC privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale cuprinde toate aspectele necesare pentru examinarea contestațiilor împotriva actelor emise de către organele electorale.

În vederea îmbunătățirii practicii de examinare a contestațiilor electorale au fost formulate mai multe recomandări, printre care:

- Dezvoltarea abilităților concurenților electorali în vederea prezentării calitative a cauzelor în instanță,
- Delimitarea noțiunilor de contestație/cerere prealabilă și cerere de chemare în judecată;
- Organizarea instruirilor pentru actorii relevanți în domeniile legate de confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor.

De asemenea, autorii Studiului mai consideră necesară sistematizarea informațiilor cu privire la examinarea litigiilor de contencios electoral, evidența separată a cauzelor electorale, dar și formarea completelor specializate în domeniul electoral în instanțele de judecată de fond și de apel.

Studiului Promo-LEX ***“Practica contenciosului electoral în Republica Moldova”*** urmează a fi prezentat în următoarea perioadă.

Evenimentul a fost organizat de către Asociația Promo-LEX în cadrul proiectului *„Practica contenciosului electoral în Republica Moldova – mecanism de consolidare și asigurare a respectării drepturilor electorale ale cetățenilor”* cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru

Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

ONU (Geneva): Cazul Promo-LEX în vizorul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului

Atacul asupra Asociației Promo-LEX, prin pornirea de către *serviciul de securitate ("kgb")*, create de regimul de facto din Tiraspol, a dosarelor penale împotriva membrilor Asociației (vezi detalii [aici](#)), precum și interdicția de a se deplasa și a desfășura nestingherit activitatea de promovare a drepturilor omului în regiunea Transnistreană, a ajuns în atenția Raportorilor Speciali ai Consiliului pentru Drepturile Omului al ONU.

La 27 mai 2016, cazul Asociației Promo-LEX a fost inclus în *Raportul de comunicări în Procedurile Speciale a ONU (A/HRC/32/53)* care urmează a fi audiat la a 32-a Sesiune a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, ce va avea loc în perioada: 13 iunie – 1 iulie 2016, în Geneva, Elveția (vezi [aici](#)). La această sesiune se va pune în discuție de asemenea Raportul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului din (A/HRC/32/20) *privind recomandările practice pentru crearea și menținerea unui mediu sigur pentru societatea civilă bazat pe bunele practice și lecții învățate* unde la fel s-a făcut referință la cazul Asociației Promo-LEX (vezi [aici](#)).

Astfel, la 7 decembrie 2015 *Raportorul Special al ONU privind apărării drepturilor omului* a dat curs plângerii Asociației Promo-LEX și a adresat în comun cu alți Raportori Speciali [\[1\]](#) apeluri către: [Guvernul R. Moldova, Coordonatorului Rezident](#)

[al ONU și reprezentant desemnat al Secretarului General al ONU \(Dafina Gercheva\)](#) , [administrației de la Tiraspol \(Ignatiev Vitaly\)](#).

Raportorii și-au exprimat îngrijorarea în privința procedurii penale inițiate de către serviciile de Securitate din regiunea transnistreană împotriva membrilor Promo-LEX. care potrivit Raportorilor împiedică în mare măsură exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și desfășurarea activității de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului în regiune; cât și în privința „măsurilor speciale de investigații” aplicate în cadrul acestor presupuse investigații penale, ce poate duce la violări ale dreptului la viața privată a membrilor Asociației.

În apelurile vizate, Raportorii au formulat întrebări de concretizare privind cazul de intimidare a Asociației Promo-LEX și a membrilor săi, solicitând celor vizați, ca informația să fie furnizată timp de 60 de zile. Răspunsul autorităților și a administrației de la Tiraspol, o dată parvenit în timpul solicitat de Raportori, urma să fie publicat în *Raportul de comunicări în Procedurile Speciale* din 27 mai 2016, astfel încât această informație să poată fi făcută publică și prezentată la a 32-a Sesiune a Consiliului ONU pentru Drepturile Omului. Cu regret însă, în *Raportul de comunicări în Procedurile Speciale* din 27 mai 2016 nu a fost publicat răspunsul Guvernului RM. [\[2\]](#)

Pentru mai multe detalii contactați: Nicoleta Hriplivîi, avocat Asociația Promo-LEX, GSM: 0692 79 133, e-mail: pr@promolex.md

---

[\[1\]](#) Scrisorile au fost adresate la 7 decembrie 2015 în comun de către *Raportorul Special ONU privind libertatea opiniei și exprimării* (David Kaye); *Raportorul Special al ONU privind dreptul la libertatea de întrunire pașnică și asociere* (Maina

Kiai); *Raportorul Special al ONU privind apărătorii drepturilor omului* (Michel Forst).

[\[2\]](#) **Notă:** Acest raport se referă la toate apelurile și comunicările de urgență Raportorilor Speciali între 1 decembrie 2015 și 29 februarie 2016, cât și răspunsurile primite între 1 februarie și 30 aprilie în 2016.

APEL privind lipsa de transparență în procesul de adoptare a modificărilor și completărilor la Codul Electoral referitor la alegerile Președintelui R.Moldova

La 4 martie 2016 Curtea Constituțională a adoptat Hotărîrea[\[1\]](#) prin care a declarat neconstituțională Legea nr.1227 din 21 septembrie 2000 de modificare a Codului Electoral cu revigorarea prevederilor care au făcut obiectul abrogării, în mare a Titlului IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova”.

La 18 martie 2016 Parlamentul a aprobat o hotărîre prin care a constituit[\[2\]](#) un grup de lucru responsabil de elaborarea unui proiect de lege cu privire la modificarea și completarea Codului electoral în conformitate cu hotărîrea Curții Constituționale nr. 7 din 4 martie 2016, în vederea asigurării

exercitării de către poporul Republicii Moldova a dreptului de a-și alege Președintele prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

La 7 aprilie 2016 în Parlament de către grupul de lucru creat la 18 martie 2016 a fost înregistrat proiectul [\[3\]](#) nr.144 privind modificarea și completarea Codului Electoral nr.1381 din 21 noiembrie 1997. Proiectul legii vine să revigoreze Titlul IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova” în urma deciziei corespunzătoare a Curții Constituționale precum și să ajusteze normele revigorate la prevederile curente ale Codului Electoral.

La 14 aprilie 2016 Parlamentul a votat în primă lectură proiectul nr.144 din 7 aprilie 2016. Tot atunci în cadrul dezbaterilor s-a decis trimiterea textului respectiv pentru expertizare la Comisia de la Veneția. În cadrul ședinței [\[4\]](#) Comisiei de la Veneția din 10-11 iunie 2016 urmează a fi adoptat opinia consultativă asupra textului proiectului de lege nr.144 votat în prima lectură de către Parlament.

Organizațiile semnatare menționează că pe parcursul procesului de elaborare și adoptare în prima lectură a proiectului de lege menționat nu a fost organizată nici o dezbatere și nici o consultare publică. La fel, organizațiile semnatare atrag atenția că autoritățile publice, în speță Parlamentul, au obligația de a consulta cetățenii, asociațiile de profil, alte părți interesate în privința proiectelor de acte normative, administrative care pot avea impact social, asupra modului de viață și drepturilor omului. Din punctul de vedere al semnatarilor restabilirea dreptului cetățenilor de a-și alege direct Președintele este viciată prin lipsa de transparență în procesul de adoptare a legislației prin care acest drept va fi realizat în practică.

Mai mult ca atât, organizațiile semnatare menționează că textul proiectului de lege nr.144 este imperfect și urmează a fi completat cu prevederi care să clarifice și să reglementeze

următoarele aspecte:

- Sursele, plafoanele și mecanismul de finanțare a grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor;
- Interdicțiile legale dar și responsabilitatea candidatului ori a grupului de inițiativă în cazul admiterii încălcărilor de la procedurile de activitate legală sau finanțare;
- Mecanismul de raportare a activității grupurilor de inițiativă, inclusiv pe segmentul acumulării surselor financiare dar și cheltuire a acestora;
- Responsabilitatea partidelor politice în cazul admiterii abaterilor financiare de către grupurile de inițiativă create de acestea;
- Clarificarea locului și rolului grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor și a membrilor acestuia în procesul electoral;
- Depunerea de către sau împotriva grupurilor de inițiativă a contestațiilor pentru acțiunile sau inacțiunile întreprinse.

Lipsa unor reglementări clare poate vicia procesul de alegere a Președintelui și pot servi drept motiv pentru numeroase acuzații cu caracter politic între diverși actori și/sau concurenți electorali. Mai grav, lipsa unor reglementări explicite poate favoriza finanțarea netransparentă a campaniei de colectare a semnăturilor și/sau utilizarea campaniei de colectare a semnăturilor drept parte a campaniei de agitație electorală mascată.

În context, organizațiile semnatare solicită conducerii Parlamentului și/sau grupului de lucru care a elaborat proiectul de lege, să organizeze o dezbatere publică a proiectului în care să fie prezentată opinia autorilor proiectului, poziția și avizul Comisiei de la Veneția precum și să fie auzită și ascultată poziția organizațiilor societății civile, partidelor politice extraparlamentare cu privire la proiectul de lege menționat. Mai mult,

organizațiile semnatare își anunță deschiderea de a facilita procesul de dezbatere publică a respectivului proiect de lege prin oferirea de spațiu neutru și suportului logistic necesar organizării unui eveniment public în acest sens.

Chișinău,
9 iunie 2016

Persoana de contact: Pavel Postica, Director de Program,
Asociația Promo-LEX, tel.069165154, e-mail:
postica_pavel@yahoo.com

Semnatar:

1. Asociația Promo-LEX
2. Fundația Est-Europeană
3. IDIS Viitorul
4. CALM
5. IPRE
6. Centrul pentru Jurnalism Independent
7. Asociația Presei Independente
8. Fundația pentru Dezvoltare
9. BPW Moldova
10. „Terra-1530”
11. CPD
12. Coaliția pentru Alegeri Libere și Corecte
13. Asociația Bios
14. Centrul de Resurse DIALOG-Pro
15. EcoContact
16. Centrul „Acces-info”
17. ADR "Habitat"
18. ADEPT
19. CRJM
20. Transparency Moldova
21. REC Moldova
22. Uniunea organizațiilor invalizilor din Republica Moldova
23. Mișcarea Ecologistă din Moldova
24. Asociația Micului Business(AMB)

---

[1]

<http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=558&l=ro>

[2]

<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3131/language/ro-R0/Default.aspx>

[3]

<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3166/language/ro-R0/Default.aspx>

[4]

[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PL-0J\(2016\)002ann-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PL-0J(2016)002ann-e)

**Despre competențele
instituțiilor de promovare a
egalității în Moldova și
țările europene**

La 7 iunie 2016, a avut loc masa rotundă ***“Practica internațională cu privire la competențele organelor specializate în domeniul prevenirii și combaterii discriminării”***,

organizată de către Asociația Promo-LEX, în parteneriat cu Equal Rights Trust și Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

“Discuțiile din cadrul evenimentului s-au axat pe subiecte precum competențele și atribuțiile Consiliului pentru egalitate. Am încercat să vedem care sunt provocările și dificultățile cu care se confruntă. De asemenea, ne-am referit și la standardele internaționale ce vizează instituțiile de promovare a egalității”, a menționat *Olga Manole*, coordonatoarea Programului Drepturile Omului, Asociația Promo-LEX.

“Promovarea oportunităților egale, prevenirea discriminării și protecția împotriva discriminării sunt trei componente în baza cărora activează Consiliul pentru egalitate”, a declarat *Carolina Bagrin*, Șefa Direcției Protecție împotriva Discriminării, din cadrul Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. “Dacă este să vorbim despre componenta de promovare, Consiliul contribuie la informarea, sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare. În acest sens au fost efectuate cca 120 de instruirii pentru 2500 de participanți. Dacă ne referim la componenta de prevenire, Consiliul examinează corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea. Până la moment au fost

examine 28 de acte normative în vigoare și au fost emise 48 de avize consultative la proiectele de acte normative.

Componenta de protecție împotriva discriminării prevede examinarea de către Consiliu a plângerilor individuale ale persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. Potrivit datelor statistice ale Consiliului, în 3 ani de activitate au fost examinate 420 de cauze, fiind emise 230 de decizii, dintre care 103 decizii de constatare a discriminării, ” a mai adăugat Carolina Bagrin.

Referindu-se la practica internațională cu privire la competențele organelor specializate în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, *Joanna Whiteman, experta în litigare din cadrul organizației Equal Rights Trust din Londra, a menționat că:* “Uniunea Europeană solicită statelor membre să instituie organisme de promovare a egalității. Cu toate acestea, legislația UE oferă puține orientări de fond privind modul în care aceste organisme ar trebui să funcționeze și care ar fi competențele acestora”. Potrivit expertei britanice, [Equinet\[1\]](#) stabilește patru standarde cheie pentru organismele de promovare a egalității. În primul rând, acestea trebuie să dețină un mandat puternic și comprehensiv, de asemenea ele trebuie să fie independente față de guverne. Unul din standardele cheie este eficacitatea, aici fiind cuprinse atât resursele, cât și atribuțiile și prerogativele care le sunt atribuite organismelor de promovare a egalității. Nu în ultimul rând este necesar să existe o arhitectură instituțională clară și coerentă a acestora.

Evenimentul a fost organizat în cadrul Proiectului „*Consolidarea capacităților societății civile din Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană, în combaterea discriminării prin intermediul acțiunilor de advocacy*”. Proiectul este implementat de *The Equal Rights Trust și Asociația Promo-LEX și finanțat de Uniunea Europeană*

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc,

Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 069637849, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: pr@promolex.md

---

[1] Rețeaua europeană a organismelor de promovare a egalității, care reunește 45 de organizații din 33 de țări europene, care sunt abilitate să contracareze discriminarea ca organismele naționale de promovare a egalității.

LECȚIA PUBLICĂ „Moldova între libertatea de religie, dreptul la libera exprimare și dreptul la egalitate”

La 7 iunie 2016, Asociația Promo-LEX, Equal Rights Trust și Centrul de Informații „GENDERDOC-M” au organizat **LECȚIA PUBLICĂ „Moldova între libertatea de religie, dreptul la libera exprimare și**

dreptul la egalitate”. Înregistrarea video a evenimentului poate fi urmărită [aici](#).

Joanna Whiteman, expertă în litigare din cadrul Equal Rights Trust, Londra a vorbit despre practica internațională și perspective comparative privind echilibrarea libertății de

religie și a drepturilor altora. Discursul său a pornit de la o întrebare fundamentală: Cum conviețuim împreună într-o societate pluralistă? “În numeroase societăți religia devine mai puțin centralizată sau mai divizată și aici vorbim despre creșterea numărului de confesiuni religioase, în cadrul societății. În același timp, vedem că societățile tind tot mai mult spre recunoașterea drepturilor minorităților, cum ar fi spre exemplu drepturile persoanelor LGBT. În rezultat, judecătoriile din întreaga lume, și în special cele din Europa, sunt obligate să promoveze un echilibru între drepturi, cum ar libertatea la religie și dreptul persoanelor de a nu fi discriminate în baza orientării sexuale. Frecvent, în mijlocul acestor dezbateri se află dreptul la libera exprimare și discursul de ură”.

Doina Ioana Străisteanu, avocată, expertă în drepturile omului, s-a referit la aspectele cheie ale Deciziei Curții Constituționale cu privire la Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate art.1 alin. (2) lit.c) din Legea cu privire la asigurarea egalității și impactul acesteia asupra libertății de exprimare a convingerilor religioase în Moldova. În absența Deciziei motivate, avocata a declarat că: “În fața Curții Constituționale am cerut o balansare a dreptului unei persoane de a nu fi supusă discriminării pentru că are alte convingeri sau pentru că este de o altă orientare sexuală cu libertatea de convingere a unui preot creștin ortodox. Vorbim despre două drepturi relative, iar excepția din Legea 121 pe care noi am suspectat-o de neconstituționalitate dă celui din urmă un drept absolut”.

Dumitru Sliusarenco, avocat în cadrul Asociației Promo-LEX, a vorbit despre utilizarea mecanismului sesizării Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate cu scopul dezvoltării drepturilor omului și a dreptului la egalitate în Moldova. Studiul de caz la care s-a referit avocatul, este procesul inițiat de către Asociația Promo-LEX privind ridicarea [excepției de neconstituționalitate](#)

[privind dreptul de acces la justiție pentru persoanele declarate incapabile.](#)

“Persoanele care au fost declarate incapabile și pentru care a fost instituit un tutore nu au dreptul să se adreseze în instanța de judecată, cu câteva excepții (în cazul în care, în numele acestei persoane vor să acționeze tutorele, o rudă, procurorul sau instituția medicală). [...] Iar a limita un grup întreg de oameni de dreptul de a adresa o cerere în instanța de judecată, contravine atât dreptului la egalitate, cât și dreptului de acces liber la justiție, care trebuie să fie garantate de stat pentru toate persoanele. Ca să înțelegem efectele aceste practici, oamenii sunt condamnați la detenție pe viață în instituții psihiatrice, medicale sau rezidențiale. Dacă este să ne referim la condițiile în care trăiesc acești oameni, ei pur și simplu supraviețuiesc, deși o bună parte din ei pot duce un mod de viață independent sau autonom”.

Evenimentul a fost organizat în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților societății civile din Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană, în combaterea discriminării prin intermediul acțiunilor de advocacy”. Proiectul este implementat de The Equal Rights Trust și Asociația Promo-LEX și finanțat de Uniunea Europeană.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 069637849, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: pr@promolex.md

---

Educația pentru cetățenie

activă – un concept care necesită dezvoltare în Republica Moldova

Educația pentru cetățenie activă – un concept care necesită dezvoltare în Republica Moldova

1 iunie 2016, Asociație Promo-LEX a organizat dezbaterea și prezentarea Studiului: „Educația pentru cetățenie activă – situația actuală și mecanisme de dezvoltare continuă a acesteia”.

Educația pentru cetățenie activă reprezintă **un set de cunoștințe, abilități, practici și activități al căror scop este de a pregăti cât mai bine tinerii și adulții pentru a participa activ la viața și procesele democratice prin asumarea și exercitarea drepturilor și responsabilităților lor în societate**, conform definiției date de autoarele Studiului, Olga Gordila-Bobeico și Ludmila Pașcanean.

Potrivit unor constatări, nivelul implicare al tinerilor în procesul de luare a deciziilor este unul scăzut, aceștia fiind implicați mai mult în cadrul unui ONG sau acțiuni de voluntariat.

Răspunsurile la întrebarea “Cât de des sau de rar v-ați implicat în următoarele tipuri de activități sau evenimente la nivel local, raional sau național?”

	Cel puțin o dată în ultimele 3 luni	Cel puțin o dată în ultimele 6 luni	Cel puțin o dată în ultimele 12 luni	Niciodată în ultimele 12 luni
Întruniri publice la nivel comunitar (adunarea satului, întâlniri cu consilierii locali etc.)	18,3%	15,9%	14,0%	44,5%
Ședințe/dezbateri în cadrul Primăriei sau Consiliului Local/Raional/Municipal	24,7%	12,7%	10,8%	44,0%
Participarea și/sau organizarea evenimentelor publice (hora satului, dezbateri publice etc.)	29,2%	21,4%	17,3%	29,8%
Ședințe/consultări publice în cadrul școlii	35,4%	9,1%	11,0%	36,6%
Participarea la acțiuni de voluntariat (săditul copacilor, ecologizarea localității etc.)	45,5%	18,8%	11,5%	21,8%
Munca în cadrul ONG-urilor, organizațiilor obștești	68,7%	8,6%	6,7%	11,7%

În continuare, subiectul educației pentru cetățenie activă a fost dezbătut în cadrul a două ateliere. Participanții la eveniment au discutat despre rolul actorilor în promovarea educației pentru cetățenie activă și modelele/practicile de promovare a educației pentru cetățenie activă în mediul formal și non-formal.

“Când vorbim despre cetățenie activă ne referim, pe lângă altele, la capacitatea fiecărui cetățean de a contribui la deciziile și activitatea din viața politică, economică, socială și culturală a comunității sale. Capacitate care trebuie dezvoltată prin eforturi comune”, a subliniat Pavel Postica, Directorul Programului Monitorizare Procese Democratice, Asociația Promo-LEX

“Implicarea tinerilor în soluționarea problemelor comunitare reprezintă un loc chei într-o societate liberă. Tinerii au nevoie de anumite instrumente și resursa astfel ca procesul în care sunt implicați să aducă roade. Astfel instituțiile de resort, cât și societatea civilă sunt acei actori importanți care pot ghida tinerii în acest proces democratic”, a menționat Jonathan Wolfington, reprezentant al Ambasadei Statelor Unite ale Americii.

Ion Donea, Șef direcția Tineret din cadrul Ministerul Tineretului și Sportului a subliniat faptul că, educația

pentru cetățenie activă, indiferent sub ce formă este percepută, reprezintă o prioritate pentru minister. Una din principalele dimensiuni se referă la participarea activă a tinerilor, în special în luarea deciziilor la nivelul comunităților locale.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului "Dezvoltarea cetățeniei active prin participarea la nivelul comunităților locale", cu suportul financiar al Programului de Granturi pentru Democrație a Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova.

Pentru mai multe detalii, contactați: Carolina Bondarciuc, Ofițer de presă Promo-LEX: GSM 069637849, Tel/Fax (+373 22) 450024, e-mail: pr@promolex.md